

Considered measures of state regulation of agricultural extension services that can be used as regions of Ukraine methodological developments and implemented in real practice information and advice infrastructure and public administration at different levels. Showing the features of state regulation of agricultural extension in Ukraine.

Advisory services, agriculture, regulation.

УДК 336.741.236.2:336.711

РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОЇ МАСИ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ

І. О. Коломієць, студентка*

Досліджено методи регулювання грошової маси в Україні, які використовує НБУ у своїй політиці, підходи до її аналізу і розробки необхідного забезпечення щодо управління нею.

Банк, грошова маса, банківське регулювання, показник грошової маси.

Сукупний грошовий оборот забезпечується певною масою грошей, величина якої має важливе значення для діяльності центрального банку та грошово-кредитного регулювання економіки країни.

Зміна маси грошей, що циркулює в економічній системі, може суттєво вплинути на реальний випуск продукту, рівень цін, зайнятість тощо.

Грошова маса – це загальна сума залишків грошей у всіх їх формах, які перебувають у розпорядженні суб'єктів економіки у певний момент часу [1].

Оскільки контроль за кількістю грошей надзвичайно важливий для економічної стабільності, необхідно володіти адекватними можливостями для вимірювання грошової маси. В умовах розвинених ринкових відносин визначення кількості грошей є надзвичайно складним завданням. Це пояснюється тим, що в сучасній економіці різні види активів одночасно тією чи іншою мірою виконують усі основні функції грошей (засіб обігу, міра вартості, засіб нагромадження). Тому постає необхідність регулювання грошової маси Національним банком України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державного регулювання грошової маси досліджували такі провідні українські вчені-економісти, як О. Василик, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Лагутін, В. Лисицький, І. Лютий, В. Міщенко, А. Мороз, П. Нікіфоров, А. Пересада, М. Пуховкіна, М. Савлук, В. Стельмах, А. Чухно та ін.

* Науковий керівник – доцент Л. А. Аврамчук

Беручи до уваги розробки цих науковців, а також спираючись на останні статистичні дані, постає потреба у визначенні сучасних проблем регулювання грошової маси НБУ, а також створення нових підходів до її аналізу.

Грошова система України на сучасному етапі розвитку перебуває на стадії становлення і переходу до розвинених грошових структур ринкового типу. В перспективі система управління грошовим обігом має відповідати міжнародним стандартам і вимогам. Зрозуміло, що регулювання грошової маси повинно відбуватись на основі поєднання ринкового та адміністративного регулювання у різному співвідношенні залежно від конкретних умов. Тому сучасний стан розвитку грошово-кредитних відносин в Україні потребує нових підходів до аналізу грошової маси і розробки необхідного забезпечення щодо її управління.

Мета дослідження – проаналізувати методи впливу НБУ на грошову масу в країні та запропонувати напрями його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Гроші обслуговують потреби економіки, опосередковуючи рух товарів і доходів у сферах виробництва, розподілу, обміну та споживання національного продукту. Обслуговування потреб економіки грошми потребує, щоб їхня кількісна маса і структура в обігу відповідала потребам функціонування економіки. Тому грошовий обіг в усіх його секторах має забезпечуватися певною кількістю грошей – грошовою масою. Розмір цієї величини є важливою характеристикою стану грошового обігу та стану ринкової економіки [3].

Банківське регулювання є однією з функцій Національного банку України, що полягає у створенні системи норм, що регулюють діяльність банків, встановлюють порядок здійснення банківського нагляду. Відповідно до ст.25 Закону України «Про Національний банк України», основними економічними засобами та методами грошово-кредитної політики є регулювання обсягу грошової маси через:

- визначення та регулювання норм обов'язкових резервів для комерційних банків;
- відсоткову політику;
- рефінансування комерційних банків;
- управління золотовалютними резервами;
- емісію власних боргових зобов'язань [2].

До грошової маси належать усі готівкові гроші, що перебувають на руках у фізичних осіб та в касових залишках юридичних осіб; усі депозитні гроші. Окремі економісти та центральні банки до грошової маси відносять будь-які активи, яким властива певна ліквідність – облігації державних позик, векселі, страхові поліси, тому що вони здатні змінювати гроші в процесі функціонування грошового обігу.

Грошова маса належить фізичним особам, підприємствам, громадським організаціям, державним установам, які розпоряджаються готівковими грошима чи тримають вклади на різних рахунках у комерційних банках.

Регулювання грошової маси здійснюється центральним емісійним банком такими методами:

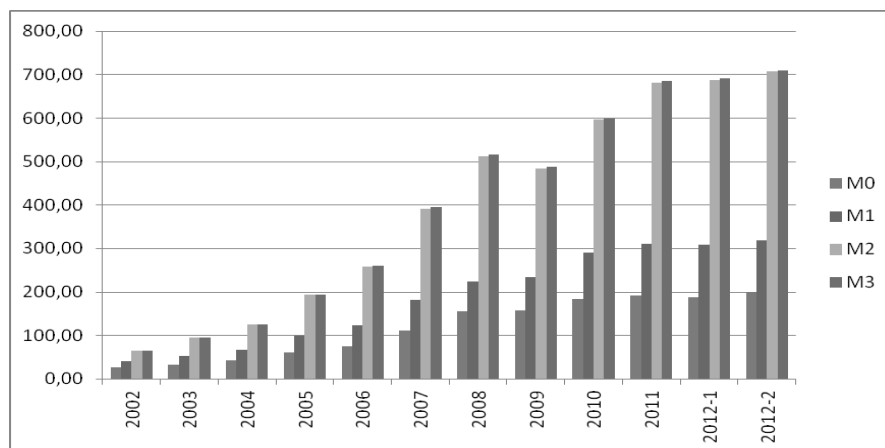
- а) операції на відкритому ринку;
- б) встановлення облікової відсоткової ставки;
- в) зміна обов'язкових резервних вимог.

Здійснюючи монетарну політику, НБУ встановлює цільові орієнтири щодо регулювання грошової маси в обігу на основі вибору певних грошових агрегатів. Комерційні банки працюють в межах тієї грошової маси, яка визначається Національним банком. На сьогодні пошук нових конкретних механізмів регулювання грошової маси в обігу є надзвичайно актуальним в Україні. Таким чином, для НБУ пріоритетним є:

1. Зменшення показника рівня доларизації.
2. Збільшення та ефективне використання наявних золотовалютних резервів.
3. Забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

Виконавши ці завдання, НБУ зможе надати можливість для обслуговування процесів економічного розвитку країни.

За проаналізований період (з 2002 до 2012 р.) загальний обсяг грошової маси постійно зростає, але, починаючи з середини 2008 р. спостерігається тенденція до її зменшення (див. рисунок).

Наявна грошова маса в обігу в Україні за період 2002–2012 роки [4]

Грошова маса за I квартал 2013 р. зросла на 3,6 % – до 800,9 млрд грн. Зростання грошової маси відбувалося за рахунок збільшення коштів у національній валюті (на 5,6 %, або на 29,3 млрд грн – до 554,1 млрд грн), що відображувало поліпшення ринкових очікувань та зростання довіри до грошової одиниці України. Валютна складова грошової маси за цей період зменшилася на 0,6 %, або на 1,6 млрд грн – до 246,8 млрд грн. Готівкова частина грошової маси за I квартал 2013 р. збільшилася на 1,4 % – до 206,1 млрд грн. Питома вага готівки в грошовій масі за цей період зменшилася з 26,3 % до 25,7 %. Аналізуючи перше півріччя 2011, 2012, 2013 років, бачимо, що грошова маса має позитивну тенденцію до

зростання. Це відбулося, переважно, за рахунок збільшення депозитів як в національній, так і в іноземній валютах.

Проблема неоптимальної структури грошової маси (значна частка готівки) є наслідком не лише недовіри до банківського сектору як ненадійного фінансового посередника та нерозвиненості системи масових безготівкових платежів, а й наявності та розширення тіньового сектору економіки. І тому не дивно, що існування такої проблеми призвело до збільшення проведених фінансових операцій поза банківською системою і, як наслідок, ускладнення процесу оподаткування, контролю за грошовими агрегатами, сповільнення мультиплікації грошей, зниження ефективності монетарної політики.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Грошова маса є одним з найважливіших факторів фінансової стабільності, має глибокий зв'язок з усіма економічними та соціальними процесами і займає особливе місце у розвитку національної економіки. Показник грошової маси має надзвичайно важливе значення для економічної стабільності, оскільки зміна кількості грошей, що циркулює в економічному обороті, може істотно вплинути на основні макроекономічні показники.

Грошова маса в Україні збільшувалася поступово. Це пояснюється поступовим нарощуванням темпів виробництва, а також збільшенням грошової маси за економіки, що розвивається.

До напрямів удосконалення регулювання грошової маси слід вжити таких заходів:

1. Обсяг грошової маси необхідно скоординувати з фізичним обсягом ВВП, його вартісною структурою та цінами. Доцільно також визначити орієнтовні розміри грошової маси на 23 роки у зв'язку з прогнозом ВВП, цін і оцінкою матеріальних активів.

2. Визнаючи особливе значення грошових агрегатів, потрібно розширити склад грошової маси, включаючи до неї державні цінні папери. Слід також враховувати обсяг ринку акцій і його вплив на грошові агрегати.

3. Виходячи з досвіду функціонування банківської системи, необхідно скоординувати функції НБУ і, відповідно, скорегувати його організаційну структуру.

Список літератури

1. Івасів Б. С. Гроші та кредит : підручник / Б. С. Івасів. – 3-тє вид., змін. і доп. – Тернопіль : Карт-бланш; К. : Кондор, 2008. – 528 с. – ISBN 966-7952-37-1.

2. Рябініна Л. М. Роль НБУ та законодавчих актів України в її економічному розвитку / Л. М. Рябініна // Економіка & держава. – 2004. – № 8. – С. 29–37.

3. Савлук М. І. Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.] ; за заг. ред. М. І. Савлука. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К. : КНЕУ, 2002. – 598 с. – ISBN 966-574-369-4.

4. Статистичні матеріали Національного Банку України : статистичний бюлетень (електронне видання) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/Statist/Electronic%20bulletin/data/stat.pdf>

Исследованы методы регулирования денежной массы в Украине, которые использует НБУ в своей политике, подходы к ее анализу и разработке необходимого обеспечения по ее управлению.

Банк, денежная масса, банковское регулирование, показатель денежной массы.

The methods of regulating the money supply in Ukraine using NBU in its policy approaches to its analysis and development of necessary software for managing it.

Bank, money supply, banking regulation, the rate of money supply.

УДК 338.432:664.76(477)

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

О. І. Коновал, аспірантка*

Досліджено інвестиційну привабливість виробництва цукрових буряків на сільськогосподарських підприємствах України. Побудовано математичні моделі кривих попиту і пропозиції на ринку цукрових буряків та визначено потребу в інвестиційних ресурсах для виробництва цукрових буряків на сільськогосподарських підприємствах України на перспективу.

Сільськогосподарські підприємства, виробництво цукрових буряків, прогноз, інвестиції, ефективність.

Сучасний стан розвитку економіки характеризується низькою активністю іноземних інвесторів у сільське господарство України, а також нестачею внутрішніх інвестиційних резервів. Тому потенційні інвестори як в середині України, так і за її межами зацікавлені у визначенні пріоритетних напрямів вкладання коштів на рівні регіонів, галузей, підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у вивчення та дослідження питань щодо формування оптимальних обсягів виробничого капіталу для забезпечення ефективності виробництва на сільськогосподарських підприємствах зробили вітчизняні науковці В. Ф. Беседін, І. О. Бланк, В. І. Благодатний, С. О. Гуткевич, О.І. Гутуров, М. Д. Денисенко, М. І. Долішній, І. О. Іващук, М. І. Кісіль, М. Ю. Коденська, Т. В. Майорова, А. А. Пересада, П. Т. Саблук, В. К. Савчук, В. Г. Федоренко та багато інших.

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН України М. М. Ільчук